

İslâmın Beş Şartından Biri Namaz İslâmın beş şartından ikincisi namaz kılmaktır. İnsanların ilk görevi, Allah'ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğine inanmaktır. İmandan sonra farzların en önemlisi namazdır. Beş vakit namaz, hicretten bir buçuk yıl önce Mîrac gecesinde farz kılınmıştır. Dilimize namaz diye çevrilmiş olan salât, Arapçada dua demektir. Geniş manasıyla salât kelimesi dini metinlerde "dua", "namaz", "rahmet" ve hatta "ibadet" gibi muhtelif manalarda kullanılmıştır. Fakat namaz deyince, vakit, taharet, kıyam, kıraat, rükû, secde tabirleriyle ifade edilen Müslümanlara has, muayyen zamanlarda, belli şartlar altında, bilinen şekiller ve hareketler çerçevesinde yapılan ibadeti kastederiz. Hâlbuki ibadet ve dua deyince belli şekil ve şartlarla sınırlandırılmayan, hangi dinde olursa olsun her insanın izhar edeceği tazim ve taabbüd kastedilebilir. Öyle ise "namaz" Müslümanlara has ibadettir, onun alâmet-i farikasıdır, Müslüman da giriş kapısını kelime-i şehâdetin teşkil ettiği ve en mühim hizmetini -hatta diğer hizmetlerinin makbuliyeti de buna bağlı kılınmıştır- namaz teşkil eden kulluğu yerine getirmek akdini yapmış, bu akdin şartlarına teslim olmuş kimse demektir. Bu manada salât, İslâm'ın âlem ve sembolü, İslâm dininin direği, kulun Allah'a takdim ettiği ubudiyetin en yücesidir. Namaz, farz olması haysiyetiyle, Allah'a kulluğun yegâne berat ve senedidir. Diğer ibadetlerin makbuliyeti, ihlası da buna bağlıdır. Kişi farz olan namazını eda etmedikçe, kulluğunda samimiyetten uzaktır, diğer nafîle ibadetleri hedefine ulaşamaz.

 وَاعْبُدْرَبَّكَحَتَّىيَأْتِيَكَالْيَقِينُ“Rabbine olan kulluğunu, ölüm sana gelip erişinceye kadar devam ettir.”

[1] Yakîn yani ölüm gelinceye kadar

اَلَّذِينَيَذْكُرُونَاللهَقِيَامًاوَقُعُودًاوَعَلَىجُنُوبِهِمْوَيَتَفَكَّرُونَفِىخَلْقِالسَّمَوَاتِوَاْلاَرْضِرَبَّنَامَاخَلَقْتَهَذَابَاطِلاًسُبْحَانَكَفَقِنَاعَذَابَ

[illegible]

Peygamberimiz (a.s.), الصلوة
لوقتها “Vaktinde kılınan namazdır” [\[5\]](#)
اي العمل احب
الى الله “Hangisi daha fazîletlidir
?” sorusuna ise yine الصلوة
لوقتها “Vaktinde kılınan namazdır”
cevabını vermiştir [\[6\]](#) Taberânî 'nin Evsat'ında gelen bir hadis de şöyle:
"Üç şey vardır. Kim bunları muhafaza ederse o gerçek dosttur, kim zâyi
ederse o da gerçek düşmandır: Namaz, oruç, cenâbet(ten temizlik)."
 Yine Peygamberimiz (s.a.s.) efendimiz: وَعنْ
أَبي
هُرَيْرةٍ
رضي اللَّه
عنْهُ قَال :
سمِعْتُ
رسُول
اللَّهِ
صَلّى اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم
يَقُولُ : «
أَرأَيْتُمْ
لَوْ أَنَّ
نَهْراً
بِباب
أَحَدِكم
يغْتَسِلُ
مِنْه كُلَّ
يَوْمٍ خَمْس
مرَّاتٍ ، هلْ
يبْقى مِنْ
دَرَنِهِ
شَيءٌ؟»
قالُوا : لا
يبْقَى مِنْ
درنِهِ شَيْء
، قَال : « فذلكَ
مَثَلُ
الصَّلَواتِ
الخَمْسِ ،
يمْحُو
اللَّه
بهِنَّ
الخطَايا » Ebû
Hüreyre radiyallahu anh’den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu
aleyhi ve sellem’i şöyle buyururken işittiğini söyledi: – “Ne
dersiniz? Birinizin kapısının önünde bir nehir olsa da, o kimse her gün bu
nehirde beş defa yıkansa, kirinden bir şey kalır mı?” Sahâbîler: – O

kimsenin kirinden hiçcedil; bir şey kalmaz, dediler. Resûl-i Ekrem: "Beş vakit namaz işte bunun gibidir. Allah beş vakit namazla günahları silip yok eder" buyurdular.^[7] Bir başka hadiste ise

Beş vakit namazın benzeri, sizden birinizin kapısı

defa yıkandığı bol sulu bir ırmak gibidir.

Namaz, kalplere Allah korkusunu yerleştirerek insanı günah işlemekten korur. Bu gerçektir; Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmektedir:

"Sana vahyolunan kitabı oku, namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, hayasızlıktan ve fenalıktan alıkoyar."

Namazın günahlara keffaret olması hakkında Resulullah

"Beş vakit namazın benzeri, sizden birinizin kapısı defa yıkandığı bol sulu bir ırmak gibidir."

Namaz, kalplere Allah korkusunu yerleştirerek insanı günah işlemekten korur. Bu gerçektir; Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmektedir:

"Sana vahyolunan kitabı oku, namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, hayasızlıktan ve fenalıktan alıkoyar."

Namazın günahlara keffaret olması hakkında Resulullah

namaz ile iki cuma, aralarında işlenen külç k gül; nahlara keffârettir.”[10] Bir başka hadiste ise ما مِن امْرِيءٍ مُسْلِمٍ تحضُرُهُ صلاةٌ مَكتُوبةٌ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهَا ، وَخُشوعَهَا ، وَرُكُوعَها ، إِلاَّ كانت كَفَّارةً لما قَبْلَهَا مِنْ الذنُوبِ ما لم تُؤْتَ كَبِيرةٌ ، وَذلكَ الدَّهْرَ كلَّهُ “Bir müslüman, farz namazın vakti geldiğinde gül;zelce abdest alır, huşû içinde ve rükûunu da tam yaparak namazını kılsa, büyük gül;nah işlemelikçe, bu namaz ünceki gül;nahlarına keffâret olur. Bu her zaman büyledir.”[11] Dinimizde ibadetlerin makbul olması birtakım esaslara bağlandığı gibi, büyük ve külç ük gül;nahların affı da bazı şartların yerine getirilmesine bağlıdır. Namaz için abdestin farz olduğu, abdestsiz namaz olmayacağı her Müslümanın bildiği bir gerçektir. Fakat farz olan bu abdesti alırken onun farzlarının yanında, sünnetleri, müstehapları ve birtakım edeplerine de riayet etmek gerektiğini düşünmeyen veya bunları ünemsemeyenler olabilir. Şayet bunlar yerine getirilmezse, o abdest gül;zel bir abdest sayılmaz. Resûl-i Ekrem Efendimiz, abdesti gül;zel almaktan maksadının bu olduğunu hem bizzat ashabına gül;stererek hem bu yünde tavsiyelerde bulunarak açıklamışlardır. Huşû, namazın gerçek namaz olmasını sağlayan şartlardan biridir. Huşûdan maksat, kişinin namaz esnasında bütün varlığı ve kalbiyle Allah’a yünmesidir. Fakat bunun gürünürdeki esası, namazın bütün rükünlerini hakkıyla yerine getirmektir. Nitekim Hz.Peygamber’in namazda sakalı ve elbisesiyle meşgul olan birini gürdüğünde: “Kalbi huşû duysaydı âzaları da huşû içinde olurdu”[12] buyurmaları bu gerçeği ortaya koyar. Resûl-i Ekrem Efendimiz’in huşûdan sonra rükûdan bahsetmeleri de, namazın zâhirî ahkâmına riâyet edilmesi gereğinin delilidir. Rükû ve secde biri ütekinden ayrı düşünülemeyen iki ibadet esasıdır. Rükûu tam yapmak gerekiyorsa, secdeyi de tam yapmak gerektiği anlaşılır. Rükû ve secde, huşûun güzle gürülebilen tezahürleri sayılır. Peygamberimiz bütün bunlarla قَدْ

اَفْلَحَ
الْمُؤْمِنُونَ “Gerçekten mürsquo;minler kurtuluç ermiçtir.
اَلَّذِينَ
هُمْ فِى
صَلاَتِهِمْ
خَاشِعُونَ Onlar,
namazlarında huçucirc; içindedirler”[13] âyetine içaret etmiçlerdir. Bir
insan bütün bunlara dikkat ettiçi ve büyük günahlardan uzak durduçu
takdirde, namaz küccedil; ük günahlara keffâret olmaya devam eder.
Büyük günahların ise bundan müstesna olduçunu, onların çartları yerine
getirilen tövbe veya Allah’n lutfu ve merhametiyle baçışlanacağını bir kere daha
hatırlamalıyız. [14] Müslüman kiçi namaz kılmakla mükellef olduçu gibi,
çocuklarına da namazı öğretmek zorundadır. Sevgili Peygamberimiz çouml;yle
buyuruyor: مُرُوا
أوَْدَكُمْ
بِالصََّةِ
وَهُمْ
أبْنَاءُ
سَبْعٍ،
وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا
وَهُمْ
أبْنَاءُ
عَشْرٍ،
وَفَرِّقُوا
بَيْنَهُمْ
في
المَضَاجِعِ
 " Çocuklarınıza, onlar yedi yaçında iken namazı emredin. On yaçında olunca
namaz(daki ihmalleri) sebebiyle onları dövün, yataklarını da ayırın." [15] Yine
buyuruyor ki Resulullah أنَّ
رَسولُ
اللّهِ .
سُئِلَ عَنْ
ذلِكَ فقَالَ ;
إذَا عَرَفَ
يَمِينَهُ
مِنْ
شِمَالِهِ
فَمُرُوهُ
بِالصََّةِ
"Çocuk saçğını solundan ayırmasını bildi mi ona namazı emredin" [16] Çocuk
terbiyesi ile ilgili olarak Resûullah'ın verdiçi mühim talimatlardan biri, çocuça
namazın emredilmesiyle ilgilidir. Yukarıda kaydedilen iki hadis bu mesele üzerine ciddi
prensipler vaz'etmektedir. Doçar doçmaz kulaklarına ezan ve kamet okuyup isim koymakla fiilen
baçlatılan çocuk terbiyesinin, sünnette gelen beyanlara göre muhtelif safhaları
var. Kısaca özetleyelim: * Ta'lime (öğretmeye) başlama yaçı: Konuşmaktır. Hz.

peygamber'den gelen rivayetler, Abdulmuttalib oğullarından bir çocuk, konuşmaya başlar başlamaz, o çocuğa şu ayeti yedi sefer okutarak ezberletirdi:

وَقُلِ
الْحَمْدُ
لِلَّهِ
الَّذِى لَمْ
يَتَّخِذْ
وَلَدًا
وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ
شَرِيكٌ فِى
الْمُلْكِ
وَلَمْ
يَكُنْ لَهُ
وَلِىٌّ مِنَ
الذُّلِّ
وَكَبِّرْهُ
تَكْبِيرًا
 “Hamd, çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan, zillet ve
âczliğin gerektirdiği bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah’a mahsustur” de
ve O’nu tekbir ile yücelt. [\[17\]](#) Gürüldüğü üzere ilk
üğretilen şey Kur'an'dan bazı âyetlerdir ve itikadla ilgilidir. * Namaza başlama
yaşı: Temyiz yaşıdır. Yukarıda, ilk hadiste yedi rakamı geçmekte ise de ikinci hadiste
sağını solundan ayırma tabiri geçmektedir. bu meseleye temas eden başka hadislerde
"20'ye kadar sayma" "namazı anlama", "süt dişlerini atma (dişeme)" gibi başka kıstaslar
zikredilmiştir. Âlimler bütün rivayetleri değerlendirerek namazı emretme yaşının
"temyiz yaşı" olduğunu, bunu rakamla tesbitin zor olduğunu, zîra her çocukta bunun
değişebileceğini, bazılarının 4-5 yaşlarında bile "temyiz"e ulaşabilirken diğer bir kısmının 7-8
yaşlarında bile "temyiz"e ulaşamayacağını belirtirler. Temyizi tarifte hadisciler umumiyetle
muhatap olabilmeyi, yani "çocuğun süylenenleri eksiksiz anlayıp tam olarak cevap
verebilir hale gelmesi"ni esas alırlar.Âlimler derler ki: "Namaz temyiz yaşında emredildiğine
güre daha ünceden çocuk namazla ilgili farz, vacib, sünnet her
çeşit bilgileri üğrenmelidir." Buna güre konuşmaya başladığı andan itibaren en
azından namazda okuyacağı sûreler, duâlar, namazın rükünleri, vacibleri
vs. ile ilgili bilgiler üğretilmiş olmalıdır. * Namazı zorla kıldırma yaşı: On yaşıdır.
Hadiste: "Yedi yaşında namazı emredin, on yaşında namaz için düvün"
buyrulmuştur. Bu emir yedi yaşlarında yavaş yavaş, fazla zorlanmadan tatlılıkla alıştırılmasını
irşad eder, bu yaşta dayağı tavsiye etmez. Ama on yaşına gelince namaz henüz tam
benimsetilememişse icabında düvülmesi tavsiye edilmektedir. Zîra o yaşlarda
dinin en mühim emri olan namaza alıştırılamazsa ondan sonra büyük zorluklar
çıkabilecek, alıştırılamayabilecek demektir. Dal küçükken eğilir
ve: Müslüman evladının evleviyetle eğilmesi, alıştırılması gereken şey namazdır.
 Âile reisini pek çok âyetiyle [Tahrîm 6, Zümer 15-16,
Şuarî 45] terbiyeden sorumlu tutan Kur'ân-ı Kerîm, âile ferdlerine bilhassa
namazın emredilmesi üzerinde durur.

وَأْمُرْ
اَهْلَكَ
بِالصَّلَوة

[illegible]

29/45 [\[10\]](#) Müslim, Tahâret 14. Ayrıca bk. Tirmizî, Mevâkît □□46; İbni Mâce, İkâmet 79 [\[11\]](#) Müslim, Tahâret 7 [\[12\]](#) Ali el-Müttekî, Kenzü’l-ummâl, 5891 [\[13\]](#) Mü’minûn sûresi (23), 1-2 [\[14\]](#) Riyazussalihin tercümesi cilt 5 [\[15\]](#) Ebû Dâvud, Salât: 25, (495, 496). [\[16\]](#) Ebû Dâvud, Salât: 26, (497). [\[17\]](#) İsrâ, 111 [\[18\]](#)Tâhâ 132 [\[19\]](#) İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, □□Akçağ Yayınları: 8/

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)